

Tillægsaftale mellem Danisco og Danske Sukker-roedyrkere om forpagtning af kontraktmængder

Journal nr. 3/1120-0301-0328/CHE/FI

Resumé

1. Den 27. august 2003 påbød Konkurrencerådet Danisco og Danske Sukkerroedyrkere at ophæve den såkaldte Strukturordning for sukkerroer.
2. Strukturordningen var en tillægsaftale til den fælles brancheaftale mellem Danisco og Danske Sukkerroedyrkere, der fastlægger vilkårene for sukkerroedyrkning. Strukturordningen gav undtagelsesvist dyrkerne mulighed for at købe og sælge dyrkningsrettigheder med tilknyttede kontraktmængder. Målet var gennem en prioritering af dyrkerne at få samlet roedyrkingen på færre og større enheder tættere på Daniscos sukkerfabrikker.
3. Strukturordningen åbnede mulighed for en effektivisering af roedyrkingen, som ellers er udelukket på grund af det forbud mod omsætning af dyrkningsrettigheder, som er i brancheaftalen. Rådet lagde dog i sin afgørelse vægt på, at prioriteringen vil indebære, at særligt de sjællandske dyrkere vil få forringet deres muligheder for at købe dyrkningsrettigheder og dermed deres muligheder for at forbedre og effektivisere deres produktion.
4. Det fremgår af rådets afgørelse, at der vil blive foretaget en nærmere undersøgelse og vurdering af selve brancheaftalen bl.a. med henblik på en mulig ophævelse af omsætningsforbudet på lidt længere sigt.
5. Rådets afgørelse er efterfølgende indbragt for Konkurrenceankenævnet, og sagen verserer fortsat.
6. Danisco og Danske Sukkerroedyrkere har den 19. december 2003 anmeldt en tillægsaftale til brancheaftalen, som giver alle roedyrkere mulighed for i 2004 og 2005 at bortforpagte/forpagte kontraktmængder uden tilhørende jordareal. Det betyder, at dyrkningsrettighederne i en tidsbegrænset periode kan omsættes.
7. Tillægsaftalen vil dermed på kort sigt give mulighed for at effektivisere roeproduktionen på lige vilkår for alle dyrkere, uden at dette påvirker mulighederne for en eventuel ophævelse af omsætningsforbudet på lidt længere sigt. Tillægsaftalen indeholder ikke konkurrencebegrænsninger og er på denne baggrund ikke omfattet af § 6, hvorfor der gives en erklæring om ikke-indgreb efter § 9.

Afgørelse

8. Det meddeles Danisco og Danske Sukkerroedyrkere, at den anmeldte tillægsaftale til brancheaftalen for 2002-2005 ikke er omfattet af konkurrencelovens § 6, hvorfor der gives en erklæring om ikke-indgreb efter konkurrencelovens § 9.

Sagsfremstilling

9. Danisco har anmeldt tillægsaftale af 19. december 2003 til "Brancheaftale mellem Danske Sukkerroedyrkere og Danisco A/S om dyrkning og levering af sukkerroer i perioden 2002-2005 inkl."

10. Tillægsaftalen giver roedyrkere mulighed for med virkning for 2004 og 2005 at bortforpagte kontraktmængder uden tilhørende jordareal.

11. Der er anmodet om en erklæring om ikke-indgreb efter konkurrencelovens § 9, subsidiært en individuel fritagelse efter § 8.

Strukturordningen

12. Anmeldelsen af tillægsaftalen skal ses i sammenhæng med rådets behandling af sagen om Strukturordningen, som også var en tillægsaftale til brancheaftalen for 2002-2005, og som rådet påbød ophævet ved afgørelse af 27. august 2003.

13. Rådets afgørelse er indbragt for Konkurrenceankenævnet den 26. september 2003, hvor den fortsat verserer.

14. Formålet med Strukturordningen var, som det fremgår af rådets afgørelse, at få rykket primært den sjællandske sukkerroeproduktion tættere på Daniscos sukkerfabrikker for derved dels at reducere de transportomkostninger, som den sjællandske roeproduktion medfører, og dels at opnå en generel effektivisering af den danske sukkerroeproduktion gennem sammenlægning af dyrkningsrettigheder med tilknyttede kontraktmængder, hvorved roedyrkingen samles på færre og større produktionsenheder.

15. Strukturordningens mål skulle nås gennem en prioritering af roedyrkerne, således at salg af dyrkningsrettigheder fra de sjællandske roedyrkere og dernæst fra roedyrkerne på Møn skulle prioriteres forud for salg af rettigheder fra landets øvrige dyrkere. Hvad køb af rettigheder angik, prioriteredes først dyrkerne vest for Storebælt og dernæst dyrkerne på Lolland, der leverer sukkerroer til Daniscos sukkerfabrik i Nakskov.

16. Rådet vurderede, at en sådan prioritering er i strid med konkurrencelovens § 6, idet den ville indebære, at roedyrkerne på Sjælland og Møn ville få forringet deres muligheder for at købe dyrkningsrettigheder og dermed også deres muligheder for at effektivisere og forbedre deres produktion. Rådet vurderede endvidere, at Danisco ikke havde godtgjort, at en sådan begrænsning er nødvendig for at opnå de effektivitetsforbedringer, som følger af en sammenlægning af rettigheder på færre og større enheder, hvorfor anmodningen om en fritagelse efter § 8 ikke blev imødekommet.

17. Det kan af afgørelsen udledes, at rådet er af den opfattelse, at der er behov for tiltag, der giver muligheder for en effektivisering af roedyrkingen. Der er i dag dyrkere, der ønsker enten at sælge

eller købe dyrkerrettigheder med tilknyttede kontraktmængder uden at være nødt til enten at sælge eller købe den faste ejendom, som rettigheden knytter sig til. Dette forhindrer det gældende omsætningsforbud i brancheaftalen imidlertid. Dette er baggrunden for, at rådet i sin afgørelse har lagt vægt på, at der vil blive taget endelig stilling til lovligheden af omsætningsforbudet.

18. Lovligheden af omsætningsforbudet vil blive vurderet nærmere i forbindelse med behandlingen af den anmeldelse af brancheaftalen for 2002-2005, som er indgivet til styrelsen den 26. september 2003.¹

Tillægsaftalen

19. Den anmeldte tillægsaftale om bortforpagtning af kontraktmængder med virkning for kontraktåret 2004 og 2005 er et forsøg på at skabe mulighed for en effektivisering af sukkerroedyrkingen på kort sigt. Der er tale om en forsøgsordning.

20. Tillægsaftalen giver en roedyrker mulighed for med virkning for 2004 og/eller 2005 at bortforpagte ejendommens tilknyttede kontraktmængde uden tilhørende jordareal.² Bortforpagtning kan alene ske til en roedyrker, som har samme leveringsfabrik som bortforpagteren, eller til en ny roedyrker, hvis roedyrkerens ejendom geografisk ligger i et område, som har samme leveringsfabrik som bortforpagteren.

21. Der skal indgås en bortforpagtningsaftale mellem dyrkerne, som ikke tidsmæssigt må strække sig længere end til og med kontraktåret 2005. Pris- og betalingsvilkår aftales direkte mellem dyrkerne.

22. Når tillægsaftalen ikke strækker sig længere end til og med 2005 skyldes det bl.a., at der er tale om en forsøgsordning, og at selve brancheaftalen løber til udgangen af 2005, hvorefter den skal genforhandles. Dertil kommer, at EU's Sukkermarkedsordning i et endnu ukendt omfang forventes liberaliseret i 2006.

23. Den bortforpagtede kontraktmængde indgår i forpagterens samlede kontraktmængde og er omfattet af dyrkerens rettigheder og forpligtelser i forhold til Danisco.

24. Hvis tillægsaftalen skal have virkning allerede for kontraktåret 2004, forudsætter dette, at der tages stilling til anmeldelsen, inden kontrakterne mellem Danisco og de enkelte dyrkere indgås i februar 2004.

Vurdering

25. Ved at tillade bortforpagtning af kontraktmængder i en forsøgsperiode, får alle eksisterende roedyrkere uanset geografisk beliggenhed mulighed for på lige vilkår at enten bortforpagte eller forpagte kontraktmængder. Dertil kommer, at også nye dyrkere vil få mulighed for at forpagte kontraktmængder og dyrke sukkerroer. Der er således tale om, at dyrkningsrettighederne vil kunne omsættes for en tidsbegrænset periode.

26. Dette giver mulighed for en effektivisering af roedyrkingen, idet den kan samles på større og færre enheder med bedre muligheder for udnyttelse af stordriftsfordele – om end det er for en tidsbegrænset periode.

27. Tillægsaftalen indeholder ingen prioriteringer, der ud fra geografiske kriterier begunstiger nogle dyrkere frem for andre i relation til forpagtningsmulighederne. Eneste geografiske kriterie er, at forpagtningsaftalerne indgås mellem dyrkere med samme leveringsfabrik.

28. Det fremgår af rådets afgørelse, at en ophævelse af omsætningsforbudet vil være ønskelig. Indtil undersøgelserne af mulighederne for en ophævelse af forbudet på lidt længere sigt er afsluttet, vil tillægsaftalen på kort sigt give mulighed for en vis effektivisering af roproduktionen. Ordningen vil også som noget nyt give mulighed for at indhøste erfaringer med en fri prisfastsættelse på dyrkningsrettigheder. Og tillægsaftalen vil ikke være til hinder for en mere langsigtet løsning i form af en eventuel senere ophævelse af omsætningsforbudet.

29. Det er på denne baggrund styrelsens vurdering, at tillægsaftalen ikke indeholder konkurrencebegrænsninger i strid med konkurrencelovens § 6, og at der derfor kan gives en erklæring om ikke-indgreb efter § 9.

1 Styrelsen har endvidere modtaget en klage fra en roedyrker over fordelingen af det transporttilskud, som dyrkerne modtager fra Danisco, jf. pkt. 36 og 42 i rådets afgørelse af 27. august 2003 om Strukturordningen. Fordelingen sker udelukkende på baggrund af leverede mængder uafhængigt af transportafstanden til leveringsfabrikken. Der vil blive taget stilling til klagen samtidig med behandlingen af anmeldelsen af brancheaftalen for 2002-2005.

2 Brancheaftalen tillader i dag forpagtning af ejendomme med tilhørende kontraktmængder – dvs. en forpagtning med jordarealer. Forpagtning af en kontraktmængde alene er således ikke tilladt i den gældende brancheaftale.